ŠVEITSI–EESTI
koostööprogramm

KINNITATUD
Keskkonnaameti
28.10.2026
korraldusega nr 1-3/26/444

ÜLGASE LOODUSALA KAITSEKORRALDUSKAVA

KESKKONNAAMET

ŠVEITSI–EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Kaasrahastanud Šveitsi riik majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidus.

Keskkonnaamet 2026

1. Sisukord

1. ALA ISELOOMUSTUS 5
1.1. Uuritus 6
1.2. Läbiviidud inventuurid ja uuringud 6
2.1. Riiklik seire 7
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID 8
2.2. Elupaigatüübid 9
2.3. Liigid 11
2.4. Maastik, pargid ja üksikobjektid 13
2.5. Kultuuripärand 13
3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED 14
4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED 15
5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE 17
6. KÜLASTUSKORRALDUS 18
LISA 21

Eessõna

Kaitsekorralduskava on koostatud vastavalt määrusele „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine".

Kaitsekorralduskava annab soovitused kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele. Kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse vähemalt iga 12 aasta tagant (vaadatakse üle eesmärgid ja tegevused), kuid põhjendatud juhtudel uuendatakse kava ka varem (väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest). Alale on koostatud varasemalt Ülgase looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016–2025, mis hõlmas nii siseriiklikku kaitstavat ala kui ka rahvusvahelise tähtsusega Ülgase loodusala.

Kava sisaldab ala üldiseloomustust, alal leiduvate loodusväärtuste kaitse-eesmärke, mõjutegureid, vajalikke kaitsemeetmeid ja kaitsekorralduslikke tegevusi, tulemuslikkuse hindamist.

Kaitsekorralduskavale on lisatud eelmise perioodi kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise aruanne (lisa1).

Kava koostas Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna spetsialist Anna Krete Kangur ning koordineeris projekti koordinaator Gert Enno. Kavale oodati ettepanekuid 28.07.2026 – 21.08.2026. Avalikkuse kaasamise koosolekut ei planeeritud.

Kava juures on tegevuste ja kaitse-eesmärkide kaardikihid, mis on tab formaadis.

Kaitsekorralduskava on valminud Šveitsi-Eesti koostööprogrammi (2022–2029) elurikkuse programmi raames, mille eesmärk on tõhustada looduskaitse valdkonda. Programmi rahastavad Šveits ja Eesti riik. Šveitsi Konföderatsioon ega programmi elluviimisega seotud asutused ei vastuta kaitsekorralduskavas esitatud informatsiooni õigsuse ja sisu kasutamise eest.

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

Elupaigatüüp – elupaik, mis vastab loodusdirektiivi I lisas nimetatud tüübile.

FRV (*favourable reference value*) – soodne võrdlusväärtus. Nii levila kui ka pindala soodsa või ebasoodsa seisundi kindlakstegemiseks on vaja kehtestada neile parameetritele künnisväärtused. Neid künnisväärtusi nimetatakse soodsateks võrdlusväärtusteks

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuste soovitud seisund

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine – kaitsekorralduse tõhususe analüüsimine vastavalt kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise metoodikale, mille eesmärk on hinnata, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja väärtuste seisundi paranemise

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

KAUR – Keskkonnaagentuur

KE – kaitse-eeskiri

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKA – looduskaitseala

LKS – looduskaitseseadus

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

MO – maaomanik

Mõjutegur (*impact*) – ohutegur + survetegur

Ohutegur (*threat*) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutada võiv tegur (mõju veel ei ole, aga võib tekkida)

Pärandniit – poollooduslik kooslus looduskaitseseaduse mõistes

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

SDF (*standard data form*) – Natura standardandmebaas ehk standardne andmevorm

Seisundi parandamine – arvestatava looduskaitselise seisundiga (C) elupaikade seisundi parandamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmine jms)

SKV – sihtkaitsevöönd

Survetegur (*pressure*) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutav positiivne või negatiivne tegur (näiteks intensiivne maakasutus, reostuskoormus, häiringud, karjatamine jms)

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks; looduslik areng)

Tulemuslikkuse hindamine – kavaga ettenähtud tegevuste täitmise kontroll

1. ALA ISELOOMUSTUS

Tabel 1. Ala iseloomustus

Ala nimi	**Ülgase loodusala (EE0010116), pindala ha 49,6 ha**
Alal asuv kaitstav ala	Ülgase looduskaitseala (KLO1000259), pindala 49,6 ha
Asukoht ja piirid	Keskkonnaportaal
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse määrus „Ülgase looduskaitseala kaitse-eeskiri", Vabariigi Valitsuse korraldus „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" p 531 ja Looduskaitseseadus § 14, § 27
Kaitseväärtuste paiknemine/maaomand/kõlvikuline jaotus[1]	Keskkonnaportaal

Harjumaal Jõelähtme vallas asuva Ülgase looduskaitseala on loodud eelkõige nahkhiirte elupaiga, pangametsa, poollooduslike koosluste, kaitsealuste taimeliikide, geoloogiliselt väärtusliku Ülgase klindi ja nahkhiirte talvitumis- ja pesitsuspaigana oluliste vanade kaevanduskäikude kaitseks. Oluline on jätkata nahkhiirte seiret ning kaitsealuste taimeliikide kasvukohaks olevate ja elurikkuse kaitseks oluliste pärandniitude hooldamist.

[1] Ava töölaud portaalis, vali vaade – Kaitstavad alad või Natura alad, selle alt rippmenüüst vali ala, mille kohta infot soovid. Ei kuvata I ja II kaitsekategooria liigi isendite leiukohti.

1.1. Uuritus

1.2. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Tabel 2. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Inventuuri/ uuringu nimi	Tüüp	Inventeeritav/ uuritav väärtus	Aasta	Inventuuri/ uuringu läbiviija	Märkused
Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Pärandniidud	2000	Loore Ehrlich Eerik Leibak Uve Ramst Janek Kivi	Määrati elupaigatüüp aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)
Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Metsaelupaigatüübid	2002	Raimo Pajula	Määrati elupaigatüüp rusukallete ja jäärakute metsad (9180*)
Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Metsaelupaigatüübid	2009	Tambet Kikas	
Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Pärandniidud	2014	Janek Kivi	6510 elupaiga inventuur
Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Pärandniidud	2015	Ott Luuk Peedu Saar	0,6 ha elupaigale 6510 määrati 6430 elupaik

Ülgase loodusala elupaikade inventuur	Inventuur	Pärandniidud	2023	Rein Kalamees	1,3 ha elupaigale 6510 määrati 6280* elupaik
Ülgase loodusala pangametsa inventuur	Inventuur	Metsaelupaigatüübid	2025	Aivar Hallang	

2.1. Riiklik seire[2]

Tabel 3. Riiklik seire

Seirejaama nimi ja kood	**Seiratav väärtus**	**Märkused**
Ülgase (SJA2420000)	Imetajad	Nahkhiirte loendused talvituspaikades (kavas on kasutatud 2022. a seirearuannet)

[2] Seire andmed on leitavad Keskkonnaseire infosüsteemist (KESE)

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Ülgase loodusala kaitse-eesmärgiks on aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning rusukallete ja jäärakute metsad (9180*). EELISe järgi on alale inventeeritud veel lood (alvarid)(6280*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430) ja kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210). Ülgase klindi alla inventeeritud 1,9 ha C-esinduslikkusega niiduelupaigad (6510 ja 6430) on muutunud perspektiivituks elupaikade taastamise ja säilitamise seisukohalt. Panga jalamil on väljakujunenud tihe, looduslikult arenev pangamets, mis varjutab niiduribasid. Samuti asuvad alad eramaal ning maaomanikel puudub huvi nii väikese pinnamõõtmega elupaiku hooldada. Kokkuvõttes ei ole nimetatud alad enam võimelised kandma niiduelupaikade funktsiooni. Tuleb ajakohastada SDF-i andmeid keskendudes elupaigatüüpide kaitsele ja taastamisele nendel aladel, kus nende säilitamine on realistlik ja looduskaitseliselt põhjendatud. Pangametsa peale on inventeeritud elupaik 6280*(1,34 ha) (varasemalt 6510), mis tuleb lisada kaitse-eesmärgiks. Samuti tuleb lisada loodusala ja siseriiklikuks eesmärgiks elupaik 6210 (kaasnev).

2.2. Elupaigatüübid

Tabel 5. Elupaigatüüpide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus KE – kaitse-eeskirjas nimetatud liik (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse-eesmärk**		**Esinduslikkus**[3]	**Üldine LK väärtus**[4]	**Panus**[5]	**Märkused**
	P (ha)	LK seisund[6]	Andmekvaliteet	Sõnaline kirjeldus[7]	P (ha)				
9180* Rusukallete ja jäärakute metsad KE – jah, LoD – I, LoA – jah	13,7	B	• täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	13,7	B	B	2,74	• 100% andmetest olemas • korrigeerida SDFi elupaiga pindala osas (16,27 ha → 13,7). Paranduse põhjus: varasem vale määrang.
9080* Soostuvad ja soo-lehtmetsad KE – ei, LoD – I, LoA – ei	1,6	B	täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	1,6	B	B	0,005-0,004	• 100% andmetest olemas • 9180* kaasnev elupaik • Lisada loodusala ja siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks.

[3] Elupaigatüübi esinduslikkus (keskmistatud): A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne, X – teadmata. Andmed EELIS-st.. Täpsemalt: metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhend, niiduelupaigatüüpide inventeerimise juhend, järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhend, soo-elupaigatüüpide inventeerimise juhend

[4] Üldine looduskaitseline väärtus (keskmistatud): A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, X – teadmata. Andmed EELIS-st

[5] Panus üldpindalasse on 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal. Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide pindalast.

[6] Looduskaitseline seisund (Conservation): A – väga hästi säilinud, B – hästi säilinud, C – keskmiselt säilinud või osaliselt rikutud, X – säilimise aste teadmata. Andmed EELIS-st.

[7] Kaitse-eesmärk seatakse LK seisundist lähtuvalt.

6510 Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud KE – jah, LoD – I, LoA – jah	13,5	B	• täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • muu (täpsustus märkustes)	12,2 1,3	B C	B C	0,305-0,305	• 100% andmetest olemas • 1,3 ha perspektiivitut elupaika. • korrigeerida SDFi elupaiga pindala osas (18,1 ha → 12,2). Paranduse põhjus: elupaigatüüp on asendunud väärtuslikuma elupaigaga ja 1,3 ha perspektiivitut elupaika.
6280* Lood (alvarid) KE – ei, LoD – I, LoA – ei	1,3	B	• täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	1,3	B	A	0,013-0,013	• 90% andmetest olemas. • Lisada loodusala ja siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. • Varasem 6510 elupaik.
6210 Kuivad niidud lubjarikkal mullal KE – ei, LoD – I, LoA – ei	3,1	B	• täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	3,1	B	B	0,103-0,062	• 6510 kaasnev elupaik. • Lisada loodusala ja siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks.

2.3. Liigid

Ülgase loodusala kaitse-eesmärgiks on tiigilendlase *(Myotis dasycneme*) elupaiga kaitse. Ülgase looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on nahkhiirte talvituskoloonia ja kaitsealuste taimeliikide kaitse. Loodusalal on EELISe järgi 2026. aasta juuli seisuga registreeritud viis kaitsealust taimeliiki, milleks on püstkivirik (*Saxifraga adscendens),* alpi nurmikas *(Poa alpina),* aasnelk *(Dianthus superbus)*, metskevadik *(Draba nemorosa)*, metskuukress *(Lunaria rediviva)*, ja kuus kaitsealust loomaliiki, milleks on tiigiliendlane (*Myotis dasycneme*), veelendlane *(Myotis daubentonii)*, pruunsuurkõrv *(Plecotus auritus),* põhja-nahkhiir *(Eptesicus nilssonii),* tõmmulendlane (*Myotis brandtii*) ning tõmmu- või habelendlane *(Myotis brandtii/mystacinus).* Alpi nurmika, aasnelgi ja metskevadiku kaitse ja soodne seisund tagatakse läbi poollooduslike koosluste hooldamise. Püstkivirikule on koostatatud tegevuskava[8], mille kohaselt on liigi soodustamiseks Ülgase looduskaitsealal vajalik teha kujundusraiet. Käsitiivaliste kaitse tagatakse läbi tehiskoobaste ning elupaigatüüpide kaitse.

Käesoleva kavaga tehakse ettepanek lisada nimeliselt püstkivirik, alpi nurmikas ja tiigilendlane Ülgase looduskaitseala kaitse-eeskirja.

[8] Püstkiviriku kaitse tegevuskava

Tabel 6. Liikide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus ja ladinakeelne nimetus LKS – kaitsekategooria (I; II; III) KE – kaitse-eeskirjas nimetatud (jah/ei) LiD – linnudirektiivi lisa number LoD – loodusdirektiivi lisa number LiA – linnuala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei) LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse eesmärk**	**Panus FRV-sse/ soodsasse seisundisse (%)[9]**	**Märkused**
	Populatsiooni suurus (min-max, täpne suurus/elupaiga pindala)	**Ühik[10]**	**Andmekvaliteet**			
Natura loodusala/linnuala eesmärgid						
Tiigilendlane *(Myotis dasycneme)* – talvituv LKS – II, KE – jah, LoD – II, IV, LoA – jah	44	isend	• täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• vältida halvenemist	2,83-188	Liiki on käsitletud Nahkhiirlaste kaitse tegevuskavas[11] Lisada nimeliselt siseriiklikku kaitse-eeskirja.

[9] Numbrid näitavad, milline on selle loodusala/linnuala liikide osakaal kogu loodusdirektiivi aruande soodsast võrdlusväärtusest/osakaal selle loodusala/linnuala liigi kaitse tegevuskavade soodsast seisundist. Kui veerus pole väärtust märgitud, siis puudub liigi tegevuskava või liigi tegevuskavas pole seatud arvulisi (pindala või isendid) eesmärke või puudub liigil arvuline hinnang loodusdirektiivi aruandluses.

[10] Kasutatavad ühikud: isendite arv (rändajad (r)

[11] Nahkhiirlaste (Vespertilionidae) kaitse tegevuskava

2.4. Maastik, pargid ja üksikobjektid

Tabel 7. Maastik, pargid ja üksikobjektid kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus	Maht	Ühik	Seisund	Kaitse-eesmärk	Märkused
Ülgase klint	2	km	hea	säilitada pindala ja hea seisund	
Tehiskoopad (nahkhiirte talvituskoloonia)	7	koopaava	rahuldav	vältida halvenemist	

2.5. Kultuuripärand

Ülgase looduskaitseala hõlmab endas Ülgase panka, mille kõrgeim punkt on pärandkultuuriobjekt Hõbemägi. 2016. aasta hinnangu järgi on selle seisund hea. Pärandkultuuriobjektidest jääb alale veel Ülgase fosforiidi rikastusvabrik koos kaevandusega, mille seisund on 2007. aasta hinnangul keskmine.

3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED

Ülgase looduskaitseala kuulub täielikult sihtkaitsevööndisse, seega kooslustele ja liikidele ulatuvad mõjutegurid hõlmavad enamasti juhuslikest külastajatest tulenevad tegureid või hoolduse lakkamist.

Tabel 9. Mõjutegurid, meetmed ja tegevused

Väärtus	Mõjutegur	Kood	Olulisus[12]	Paiknemine[13]	Meede	Kood	Tegevuse tüüp	Märkused
Pärandniidud (6510, 6280*, 6210)	Hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Niitmise ja karjatamise säilitamine	MA03	pärandniitude hooldustöö	Pärandniitude hooldamisega tagatakse alpi nurmika, aasnelgi, metskevadiku kaitse.
Metsaelupaik (9180*)	Sport, turism ja vaba aja veetmine	PX05	keskmise tähtsusega	sees	Vähendada välispordi, vaba-aja veetmise mõju (sh elupaikade taastamine)	MF03	järelevalve prügi koristamine tähiste hooldamine	Prügi laiali vedajateks ei ole ainult inimesed, vaid ka linnud, kes toovad seda lähedalasuvast suurest prügilast.
Tiigilendlane (sh teised käsitiivalised)	Sport, turism ja vaba aja veetmine	PF05	tähtis	sees	Vähendada välispordi, vaba-aja veetmise mõju (sh elupaikade taastamine)	MF03	järelevalve infotahvli hooldamine muu taristu hooldamine	Ohuteguriks on nahkhiirte talvitumise häirimine vanades kaevanduskäikudes inimeste poolt – koobastele paigaldatud võreuste, piirdeaedade ja infotahvli hooldus vastavalt vajadusele.

[12] Olulisuse liigitus: tähtis, keskmise tähtsusega, vähetähtis
[13] Paiknemine määrata: kas mõju on loodusala sisene, väline, mõlemad

4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Kavandatud kaitsekorralduslikke tegevuste tabelisse on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks. Tegevused on planeeritud 12 aasta peale.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:
1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva surveteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja ohutegurite kõrvaldamisele;
3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 10. Kavandatud kaitsekorralduslikud tegevused

Nr	Tegevuse nimetus	Maht	Ühik	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud							
1	Käsitiivaliste (*Chiroptera*) seire			riiklik seire	KAUR	I	Korduv tegevus vastavalt riikliku seire kavale
Hooldus, taastamine ja ohjamine							
2	Poollooduslike koosluste hooldus	16,5	ha	pärandniitude hooldustöö	KeA/MO	I	Igal aastal
3	Püstkiviriku kasvukohtade hooldus vastavalt tegevuskavale			liigi elupaiga hooldustöö	KeA	I	Vastavalt liigi tegevuskavale
Taristu, tehnika ja loomad							
4	Koobaste võreuste ja piirdeaedade hooldus	4	tk	muu taristu hooldamine	KeA/ELF	II	Vastavalt vajadusele
5	Tähiste hooldamine	7	tk	tähiste hooldamine	RMK	III	Vastavalt vajadusele
6	Infotahvli hooldamine	1	tk	infotahvli hooldamine	RMK	III	Vastavalt vajadusele
7	Järelevalve kaevanduskäikudes liikumise osas			järelevalve	KeA	III	Vastavalt vajadusele

8	Prügi koristamine panga jalamile jäävast metsaalast			prügi koristamine	maaomanikud	III	Vastavalt vajadusele
Kavad, eeskirjad							
9	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine			tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul
10	Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine			tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul
11	Kaitse-eeskirja muudatus			kaitsekorra muutmine	KeA	II	

5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine keskendub kaitsekorralduslike tegevuste täitmise analüüsile, mida teostatakse 12-aastase intervalliga. Vajadusel, kui toimub kava uuendamine või muutmine enne regulaarset ülevaatamist, mille käigus uuendatakse tegevuste tabelit, tuleb läbi viia ka kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine.

Kaitse tulemuslikkuse hindamine toimub vastavalt Euroopa Liidu rahastuse toel valminud Eesti jaoks kohandatud loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise metoodikale ja selle eesmärk on hinnata laiemalt, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja kaitseväärtuste seisundi paranemise. Vastav hindamine tehakse eraldiseivalt ja esitatakse kaitsekorralduskavas lisana.

Tabel 11. Perioodi 2016–2025 kaitsekorralduslike tegevuste tulemuslikkuse hindamine

Tegevuse nimetus	Täitmise ulatus	Märkused
Inventuurid, seired, uuringud		
Käsitiivaliste seire	Tehtud	Käsitiivaliste seire teostati aastal 2022.
Pangametsade seire	Ei ole asjakohane	Seirejaam arhiveeritud. 2025. aastal tehtud pangametsade inventuur.
Hooldus, taastamine ja ohjamine		
Elupaigatüübi aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga madalikuniidud (6510) hooldus (11,3 ha+9,6 ha aastast 2017)	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud	Hoolduses 12,5 ha
Elupaigatüübi aas -rebasesaba ja ürt -punanupuga madalikuniidud (6510) taastamine ja sellele järgnev hooldus (9,6 ha)	Vähem kui pool (<50%) taastamist vajavate koosluste pindalast on taastatud	Taastati 1,2 ha
Taristu, tehnika ja loomad		
Tähiste paigaldamine (3 tähist)	Tehtud	Paigaldatud 3 tähist
Tähiste likvideerimine (1)	Tehtud	
Tähiste hooldus	Tehtud	Tähiste hooldus toimub jooksvalt
Infotahvli hooldus	Tehtud	Infotahvli hooldus toimub jooksvalt
Kooskõlastuseta lõkkekoha likvideerimine	Tehtud	
Koobaste võreuste hooldamine	Tehtud	Hooldus toimub jooksvalt
Hoiatussilt – koopad on varisemisohtlikud	Ei ole asjakohane	
Kavad, eeskirjad		

Kaitsekorraldus kava tulemuslikkuse vahehindamine ja kava uuendamine	Tehtud	
Muu		
Jõelähtme valla kodulehel kaitseala tutvustamine	Tehtud	

6. KÜLASTUSKORRALDUS

Ülgase looduskaitseala on huvitav nii pinnavormide kui ka koosluste poolest, seetõttu võib arvata, et ala külastatavus on võrdlemisi kõrge nii kohalike elanike kui ka uudistajate poolt. Ülgase kaevanduskäikudes kehtib liikumispiirang perioodidel 01.01–31.05 ning 16.08–31.12. Ala kattub osaliselt Rebala muinsuskaitsealaga. Rebala muinsuskaitseala turismifookuseks on ajaloo- ja kultuuriturism millega kaasneb loodusturism. Ülgase looduskaitseala on tähistatud 8 tähisega ja 1 infotahvliga (joonis 1, joonis 2).

Joonis 1. Ülgase looduskaitsealal asuvate tähiste asukohad.

Joonis 2. Ülgase looduskaitsealale jääva infotahvli asukoht.

Kaitsealal asuv infotahvel jääb Ülgase paekalda jalamile fosforiidirikastusvabriku varemete juurde. Kõigi koopa avade ette on projekti EstBatLife raames paigaldatud piirdeaiad ning loodud elektriühendused ning sissepääsude juures paiknevad liikumisandurid. Tarade tagajärjel on pea täielikult kadunud koobaste külastamine talvisel perioodil.[14]

[14] Riiklik Keskkonnaseire Programm. Elusloodu se mitmekesisuse ja maastike seire alamprogramm „Nahkhiired". Talvine nahkhiirte seire 2022 kokkuvõte.

KASUTATUD ALLIKAD

Eesti looduse infosüsteem (EELIS).

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri".

Vabariigi Valitsuse 24. aprilli 2006. a määrus nr 99 „Ülgase looduskaitseala kaitse-eeskiri".

LISA

ŠVEITSI–EESTI koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Ülgase looduskaitseala

2025

Liggi Namm

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	**Ülgase looduskaitseala**
KKR kood	KLO1000259
Asukoht (maakonnad)	Harju maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	Looduskaitseala moodustati 2006. a. 1960. a kaitse alla võetud objekti "Tammed koos Ülgase paekaldaga" ja 1989. a kaitse alla võetud nahkhiirte talvituspaikade baasil.
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	1
sihtkaitsevööndite kogupindala	49,3 ha
piiranguvööndite arv	0
piiranguvööndite kogupindala	0
IUCN kategooria(d)	IV, V
Natura 2000 võrgustiku alad	Ülgase loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	49,3
Maismaa pindala (ha)	49,3
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	21,6
Kaitsekorralduskava nimi	Ülgase looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2016-2025
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Liggi Namm
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa)	16.04.2025 (täiendatud 14.05.2025)
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	Oluline nahkhiirte talvituspaik vanades kaevanduskäikudes

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	On olemas alapõhine kaitsekorraldusakva, lisaks pärandniitude hoolduskava. 2017. a kinnitati nahkhiirlaste kaitse tegevuskava, kus on riiklikud eesmärgid ja meetmed, konkreetselt Ülgase LKA-le neid tegevuskavas pole.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorralduseperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	kaitsekorralduskava, EELIS	Kaitseväärtuseks on tiigilendlane, kaitsekorralduskavas on toodud tema arvukuse näitajad läbi aastate. Lisaks on kaitseväärtuseks nahkhiirte talvituskoloonia, ka teiste nahkhiirte kohta on andmed kavas esitatud.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorralduseperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	kaitsekorralduskava, EELIS	kaitseväärtusteks on 6510 ja 9180*
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava, EELIS	Seireandmed on mitme aasta kohta kuni 2014. aastani. Kaitsekorralduskava periood algab 2017. a, seega on andmed ajakohased.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Hea - 50-90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava, EELIS arhiiv	6510 andmed on 2015. aastast, 9180* omad 2002. aastast.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorralduseperioodil/selle kaitsekorralduseperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Kuigi 9180* andmed on vanad, ei loe hindaja seda oluliseks andmelüngaks, sest kõik seisundinäitajad olid olemas ja on vähepõenäoline, et selle elupaigatüübiga sihtkaitsevööndis 15 aasta jooksul olulist muutust toimuks.
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavas ei kasutata mõistet "survetegur", kuid sisuliselt samaväärsena on kasutatud "negatiivne mõjutegur".

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
planeerimine	surveteguri d	Kas surveteguri te olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Surveteguri te ulatus ja olulisus on kindlaks määratud poolte või enama (50% - <100%) kaitseväärtuste ja surveteguri te puhul	kaitsekorralduskava	Käsitiivaliste puhul loeb hindaja, et ulatus ja olulisus on määratud kaitsekorralduskavas kirjas olevate lausete alusel: Suurimaks ohuks antud talvitumispaigale on talvituskolooniate häirimine vanade kavanduskäikude külastajate poolt. Eeldatavalt on külastatavus küll madal (eriti talveperioodil), kuid selgelt on koopad inimesele ligipääsetavad ning seetõttu ka külastatavad. Elupaigatüüpide ulatus on piiritletud elupaik, niiduealupaiga olulisuse hinnang kavas puudub.
planeerimine	surveteguri d	Nimeta ala kõige olulisemad surveteguri d?	Käsitiivaliste häirimine uudishimulike inimeste poolt.; rohumaade hülgamine	kaitsekorralduskava	Käsitiivaliste häirimine uudishimulike inimeste poolt.;pärandniidu võsastumine
planeerimine	surveteguri d	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid surveteguri d?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid surveteguri d ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	kaitsekorralduskava, kaitse-eeskiri	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovitavat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Jah	kaitsekorralduskava, kaitse-eeskiri	Kaitsekorralduskavas on eesmärgid seatud Ülgase klindil ja kaevanduskäikudele.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	kaitsekorralduskava	
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavas on vajalike tegevustena pärandniidu hooldamine ja taastamine ning taristuobjektide paigaldamine, hooldamine, eemaldamine .
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele, kuid kõik meetmed ei ole SMART	kaitsekorralduskava	Mitmel juhul on meetmeks "seisundi jälgimine", kuid seda pole täpsustatud (pole SMART).
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	kaitsekorralduskava	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid surveteguреid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	kaitsekorralduskava	
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	hindaja teadmised	
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	kaitsekorralduskava, EELIS, KESE	Riikliku seire raames tehakse nahkhiirte loendust talvituspaikades. Elupaigatüüpide inventuure pole tehtud, kuid pärandniidu toetuste andmed võimaldavad teatud määral hinnata kaitse-eesmärkide saavutamist.
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	ei kohaldu		
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on vähesel määral/üksikjuhtumitel kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	Keskkonnaamet, KESE, ELF LIFE projekt	Seirearuanded toovad välja, et nahkhiirte talvituskäikudes käivad inimesed, mis häirib nahkhiiri. 2021. a paigaldati käikude ette võred.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	kaitsekorralduskava	Toimus avalik koosolek.
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	hindaja teadmised	Nahkhiirte talvituspaikadega seonduvad tööd (inventuurid, võrede paigaldamine) toimus ELFi juhitud LIFE projekti raames, kuhu olid kaasatud oma ala eksperdid. Niitude hooldus KeA maahooldusbüroo ekspertide juhendamisel.
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	piirkondlik looduskaitse planeerimise spetsialist	
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud taastamistöödest on rakendatud	kaitsekorralduskava, loodushoiutööde ja pärandniitude hooldamise andmed	Kaitsekorralduskava näeb ette 9,6 ha taastamise, millest on taastatud 1 ha.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	kaitsekorralduskava, loodushoiutööde ja pärandniitude hooldamise andmed	Kaitsekorralduskava näeb ette alates 2017. aastast u 21 ha pärandniitude hooldamise. Selle hulgas on 2016. a määratud taastamisalad. Tulemuslikkuse hindamise ajaks hooldatakse 12,6 ha.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Otseselt liigi elupaiga kui koosluse hooldustöid ei ole planeeritud. Kaitsekorralduskavas nähakse ette nahkhiirte talvituspaikade võreuste hooldus, seda on arvestatud järgmises küsimuses.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	kaitsekorralduskava, ELFi koduleht	Kaitsekorralduskava näeb ette nahkhiirte talvituspaiga koobaste võreuste hoolduse. ELFi juhitud LIFE projekti "Tiigilendlase elupaikade parandamine Eestis" raames rajati koobaste sissepääsude ümber piirdeaiad.
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	Pärandniite ei ole taastatud planeeritud ulatuses, ei ole tehtud tulemuslikkuse vahehindamist (puudus vastav metoodika).	kaitsekorralduskava, külastustaristu virtuaalkontor, pärandnitiude hooldamise ja taastamise andmestik	
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	kaitsekorralduskava, KESE	Kaitsekorralduskava näeb ette käsitiivaliste riikliku seire, mida on tehtud 2019. ja 2022. aastal. Pangametsade riiklikku seiret ei ole tehtud.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	kaitsekorralduskava, KeA tööplaan	Kaitsekorralduskava näeb ette kava vahehindamise ja uuendamise. Uuendamise tähtaeg on 2025. a ja see on võetud KeA 2025. a tööplaani. Vahehindamist ei ole tehtud, puudus metoodika. Hindaja arvestab, et kava saab uuendatud ettenähtud ajaks.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnahariduse seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	kaitsekorralduskava, külastustaristu virtuaalkontor	Kaitsekorralduskava näeb ette infotahvli hoolduse, infotahvel on korras.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	ei	loodushoiuitööde (sh RMK tegevuste) andmestik	
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Kõigi või enamiku (≥90%) (indikaator)liikide seisund on stabiilne või paranenud	kaitsekorralduskava, EELIS, KESE	Kaitseväärtus on tiigilendlane, kelle isendite arv talviste loenduste järgi on: 2022 - 54; 2019 - 43; 2016 - 57; 2014 - 47. 2021. a paigaldati käikude ette võred, mis takistavad inimestel nahkhiiri talvel häirida. Aastatel 2005-2022 (viimane loendus) on kõikide talvituvate nahkhiirte üldarvukus olnud 200 ja 300 isendi vahel.
väljundid	tulemused	Kui ≥90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	sobivad talvitumistingimused, mis käikude ette paigaldatud võrede tõttu muutuvad eeldatavasti veel sobivamaks.		
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks.	EELIS, hindaja teadmised	Pangamets asub tervenisti sihtkaitsevööndis, kus majandustegevus on keelatud - seisundi võib lugeda stabiilseks. Pärandniitude (6510) hooldatava osa seisund on eeldatavasti paranenud (12,5 ha, so 60%). Kitsad teeäärsed niidud pangametsa all on võsastunud. Kuna värskeid inventuure ei ole tehtud, mis seisundite stabiilsust või paranemist kinnitaks, ei ole hindaja hinnanud maksimum punktidega.
väljundid	tulemused	Kui ≥90% elupaikade seisund on sama või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	ei kohaldu		

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Ülgase LKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 6,83 (keskmine).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on halb või vähenenud/halvenenud	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Ülgase LKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 33,91 (halb). Ülgase LKA asub suurematest loodusmaastikest ja teistest kaitsealadest kaugel ja tiheasustusalade läheduses.
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	Keskkonnaamet	Inimeste liikumine keeluajal. Keeluaeg on kehtestatud nahkhiirte talvitumiskoobastes.
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Jah, rikkumistel on võimalik (oluline) mõju kaitseväärtustele	Keskkonnaamet	
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	Riigi Teataja	Kogu kaitsealal on sihtkaitsevööndi režiim, kus majandustegevus on keelatud.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	Riigi Teataja	
väljundid	tulemused	Kui kaitsekord ei ole olnud sobiv, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	ei kohaldu		
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	tähelepanekud puuduvad		

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	**95**	**75**	**78,9%**
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	15	14	93,3%
Survetegurid (planeerimine)	9	5	55,6%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	5	83,3%
Sisendid (rakendamine)	9	6	66,7%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	18	13	72,2%
Tulemused (väljundid)	20	14	70,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	39	33	84,6%
Rakendamine	15	12	80,0%
Väljundid	38	27	71,1%

Ülgase looduskaitseala - 2025

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruses/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatatud: - looduskaitseseadusest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-ö aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-ö aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitselisi eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutmine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdromorfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX